

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 138/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť K. G., B., zastúpeného advokátkou JUDr. K. U., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 CoP 102/2012 z 29. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. G. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. januára 2013 faxom doručená a podaním doručeným ústavnému súdu 30. januára 2013 písomne doplnená sťažnosť K. G., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. K. U., B., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a 4,

čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 CoP 102/2012 z 29. novembra 2012 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“); sťažovateľ nesprávne uviedol namiesto rozsudku krajského súdu uznesenie krajského súdu, pozn.

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 P 323/2010 z 11. júla 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bol maloletý S. G. (syn sťažovateľa) zverený do osobnej starostlivosti matky, sťažovateľ bol zaviazaný prispievať na výživu maloletého sumou 100 € mesačne a bol upravený styk sťažovateľa s maloletým. Doplnčacím rozsudkom č. k. 5 P 323/2010-422 zo 17. júla 2012 okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na zverenie maloletého do jeho osobnej starostlivosti.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: „Súd prvého stupňa odôvodnil svoje rozhodnutie o zamietnutí môjho návrhu tak, že vychádzal zo záverov znaleckých posudkov ako aj výpovede znalkyne mal za to, že striedavá osobná starostlivosť na túto dobu nie je vhodná pre maloleté dieťa, pričom mylne a tendenčne vychádzal z toho, že dieťa má silnejšie citové väzby k matke (nepreukázané). Súd mal za to, že bude v záujme dieťaťa, ak na túto dobu bude zverené do osobnej starostlivosti matky. Táto ale NEMÁ v súčasnosti predpoklady k tomu, aby mohla zabezpečiť riadnu výchovu a výživu maloletému, keďže ako súd konštatuje musí v budúcnosti prehodnotiť svoje pracovné záležitosti tak, aby sa v dostatočnej miere mohla venovať maloletému dieťaťu, na čo opätovne poukázala znalkyňa.

Súd teda konštatuje resp. poukazuje na to, že matka nemá vytvorené podmienky na to, aby sa mohla venovať dieťaťu, ale napriek tomu zveruje dieťa do osobnej starostlivosti matke, čo je v príkrom rozpore s logikou a najlepším záujmom dieťaťa...

Matka riadnu starostlivosť o dieťa nezvláda časovo ani inak...

Podľa záverov znaleckého posudku, tie sa zakladajú len na odborných domnienkach, keďže znalec nepoužil psychologicko-diagnostické metódy čo sám konštatuje v ZP, ktorý

má hodnotu vyjadrenia sa psychológa bez odborných vyšetrovacích metodík. Teda tento ZP je nedostačujúci a pre závery súdu a hájenie najlepšieho záujmu dieťaťa priam nevhodný...

Dokazovaním bolo preukázané, že otec je schopný sa o dieťa postarať lepšie, má viac času aj úprimný záujem, matke nikdy v styku s dieťaťom nebránil a má lepšie predpoklady na výchovu dieťaťa a to nie len z časového hľadiska.

V rozpore s najlepším záujmom dieťaťa napriek hore uvedenému súdu vo Zvolene jeho návrh zamietol a maloletého zveril do osobnej starostlivosti matky.

S uvedeným odôvodnením súdu prvého stupňa a teda aj so samotným rozhodnutím nemôžem v žiadnom prípade súhlasiť pretože je v rozpore so najlepšimi záujmami mal, dieťaťa...

Napriek tomu, že na pojednávaní dňa 17. 11. 2010 matka vyhlásila že zmení svoju prácu neurobila tak ku dnešnému dňu a z toho dôvodu mám za to, že od r. 2010 úmyselne zavádza ÚPSVaR a Súd vo Zvolene...

Uvádzanú adaptačnú poruchu dieťaťa v r. 2010, určil znalec na pojednávaní 11. 07. 2012 práve v tom, že otcovi bolo bránené v r. 2010 v styku s dieťaťom a matka nemala záujem 18 r. prispôbiť svoj pracovný čas podľa potrieb svojich detí, čo potvrdil aj znalec citujem: adaptačná porucha dieťaťa bola pravdepodobne zapríčinené absenciou matky, čo priamoúmerne korešponduje so závermi lekárskej správy prvého dieťaťa matky.“

Sťažovateľ odôvodňuje porušenie svojich základných a iných práv rozsudkom krajského súdu takto: «Podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy SR starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona. Takýmto zákonom je Zákon o rodine... podľa § 38, ods. 2 ZR ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd rodičom obmedzí výkon ich rodičovských práv, ak žijú trvalo neusporiadaným spôsobom života, alebo svoje povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností nevykonávajú vôbec, alebo nezabezpečujú výchovu maloletého dieťaťa.

Podľa ods. 1 citovaného paragrafu súd môže pozastaviť výkon rodičovských práv a povinností, ak niektorému z rodičov bráni vo výkone jeho rodičovských práv a povinností závažná prekážka a ak je to v záujme maloletého dieťaťa; a podľa ods. 4 toho istého

paragrafu súd pozbaví rodiča výkonu rodičovských práv, ak rodič zneužíva svoje rodičovské práva a povinnosti najmä týraním, zneužívaním, zanedbávaním maloletého dieťaťa alebo iným zlým zaobchádzaním s maloletým dieťaťom, alebo výkon rodičovských práv a povinností napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbáva.

Pokiaľ teda neprišlo k obmedzeniu, pozastaveniu alebo pozbavenia výkonu rodičovských práv a povinností, rozhodovanie všeobecných súdov je vymedzené § 28, ods. 2 ZR podľa ktorého rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia, pričom pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. Podľa § 24, ods. 4 ZR súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov, ktorí sa rozvádajú či nežijú spolu rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom, a dbá na to, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi. V tejto zákonnej úprave je konkretizované ústavné právo rodiča na starostlivosť a výchovu dieťaťa, ako i ochrana rodičovstva, rovnako ako i článok 3 a článok 18 Dohovoru o právach dieťaťa. Byť spolu je pre rodiča a jeho dieťa podľa ustálenej judikatúry EŠLP základným prvkom rodinného života a vnútroštátne opatrenia, ktoré im vtom zabraňujú, sú zásahom do práva chráneného článkom 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústava SR či ZR v tejto súvislosti nehovorí o matke, či otcovi, naopak Ústava SR v článku 12, ods. 2 zakazuje poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať kohokoľvek na základe pohlavia. Princíp proporcionality je základným východiskom pri aplikácii akéhokoľvek práva v právnom štáte (ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 12/01). Úprava výkonu ústavou zaručených základných práv rodičov a ich maloletého dieťaťa v súlade s ústavou je taká úprava, ktorá pre dotknuté práva predstavuje faktické obmedzenie, ku ktorému prichádza z dôvodu plurality subjektov nositeľov rovnakých práv v čo najmenej miere a taká, ktorá priznáva každému z dotknutých subjektov čo najširší rozsah výkonu ústavou zaručených základných práv. Akýkoľvek odklon od tohto princípu (konkrétne upravený v § 38 ZR) musí byť riadne preukázaný, odôvodnený a v záujme dieťaťa.

V prípade úpravy striedavej osobnej starostlivosti o maloletého S. G. v rovnakom rozsahu času, medzi oboch rodičov (tak ako to žiadal sťažovateľ) by bola plnohodnotne

zabezpečená zásada proporcionality, ktorá je kľúčovým konceptom aplikácie základných práv. Pri takejto predbežnej úprave by žiaden z účastníkov konania nebol zvýhodnený.

V predmetnom prípade sa sťažovateľ nedopustil žiadneho konania, ktoré by práva obidvoch rodičov na rodičovskú starostlivosť narušili. Po aroganciách matky, nezabezpečovaní starostlivosti o dieťa pre pracovné a iné dôvody a najmä nerešpektovanie akýchkoľvek verbálnych dohôd od narodenia dieťaťa (r. 2008, 2009), písomných dohôd (2009, 2010), mediačnej dohody (r. 2010), rovnako nerešpektovaní samotných uznesení súdov (2010 až 2012), bolo u sťažovateľa dôvodné svoje rodičovské práva naďalej chrániť cestou súdu, aby bola zabezpečená ochrana práv sťažovateľa ako aj ochrana práv jeho mal. syna, ktorý má taktiež právo na rodičovskú výchovu oboch rodičov. V prípade zverenia dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti navrhol sťažovateľ týždňové intervaly striedania.

Ústavou i zákonom je garantované rovnoprávne rodičovstvo i právo dieťaťa na zachovanie vzťahu k obidvom rodičom. Sťažovateľovi bolo rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici a rozhodnutím Okresného súdu vo Zvolene porušené právo na napĺňanie rodičovskej starostlivosti, ktorá je upravená v Ústave SR pod čl. 41, ods. 4, čím bol fakticky uprený výkon rodičovských práv a povinností, ktoré okrem iného tvoria najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa (§ 28 ZR), za podmienok, že obidvaja rodičia mali a majú pre výchovu dieťaťa vytvorené rovnaké podmienky, obidvaja mali o výchovu syna od jeho narodenia záujem, a zo súdneho spisu (r. 2010, 2011, 2012) dôkazné vyplynulo, že matka otcovi bráni v kontakte s maloletým. Takéto súdne rozhodnutie, ktorým všeobecné súdy nedôvodné odmietli rozšíriť styk otca s mal. S. G., či zveriť ho do striedavej osobnej starostlivosti, je navyše v rozpore so záujmom dieťaťa, ktorý je definovaný v čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

Je vecou všeobecných súdov, aby pri zohľadnení všetkých konkrétnych okolností daného prípadu a z nich vyplývajúceho záujmu dieťaťa rozhodli výrokom súdneho rozhodnutia o konkrétnej podobe najvhodnejšieho usporiadania vzťahu medzi rodičmi a deťmi, avšak takéto rozhodovanie nemôže byť v rozpore s čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, podľa ktorého obidvaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a rozvoj dieťaťa, a štáty, ktoré pristúpili k dohovoru, musia vynaložiť maximálne úsilie, aby táto zásada bola uznaná. Je ďalej úlohou Ústavného súdu zaoberať sa otázkou,

či všeobecné súdy pri rozhodovaní o predbežnej úprave práv a povinností k mal. S. G., rešpektovali obsah a zmysel príslušných zákonných ustanovení, ktoré konkretizujú namietané porušené základné práva vyplývajúce buď z Ústavy alebo Dohovorov, ku ktorým Slovenská republika pristúpila. Je zjavné, že sťažovateľ maloletého má v byte, kde býva vytvorené pre syna prinajmenšom rovnako dobré podmienky ako matka. Zo znaleckého posudku vyplynulo, že dieťa má jednoznačne pozitívny vzťah k obidvom rodičom, avšak Okresný súd vo Zvolene a Krajský súd v Banskej Bystrici na skutočnosti vyplývajúce zo spisového materiálu nijako neprihliadali, pričom je zjavné že i predbežná úprava rodičovských práv a povinností je veľmi dôležitá práve kvôli význame času a nezvratným dôsledkom jeho plynutia. Ústavný súd opakovane judikoval, že veciam starostlivosti o maloletých je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť, pretože akékoľvek omeškanie v tejto veci môže mať za následok rozhodnutie o predmetnej otázke.

Pre harmonický psychický rozvoj dieťaťa je otcovský prvok nevyhnutný a je v najlepšom záujme dieťaťa nestratiť kontakt s otcom v akomkoľvek veku, naopak k rozvoju dieťaťa je potrebné tento kontakt prehlbovať a utužovať. Práve množstvo času, v ktorom sa realizuje či už verbálne alebo neverbálne pôsobenie rodiča na dieťa, je primárnym elementom naplňania rodičovskej zodpovednosti za výchovu. V tomto zmysle je potrebné poukázať na nález US ČR (I. ÚS 618/05 zo dňa 07. 11. 2006), ktorý vo veciach starostlivosti o maloletých poukazuje na nutnosť použitia takej interpretácie účelu predbežného opatrenia v súlade s čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, výsledkom ktorého určite nemôže byť minimálna ochrana základných práv ako určitého štandardu. Styk otca s maloletým tak, ako ho upravil Okresný súd vo Zvolene a Krajský súd v Banskej Bystrici každý druhý vikend (čas a náklady pre otca 1 vikend 850 km a 9 hodín v aute), nenapĺňa právo sťažovateľa podieľať sa na výchove svojho dieťaťa a je porušením zákona.

Je v rozpore s princípom právnej istoty, aby v prípade, že pre zverenie do striedavej osobnej starostlivosti neexistujú žiadne prekážky, nebolo mal. dieťa do striedavej osobnej starostlivosti zverené. Upravený styk, tak ako ho síce predbežne, ale ako je zjavné na dlhé časové obdobie, upravil Okresný súd vo Zvolene a Krajský súd v Banskej Bystrici potvrdil, a to v bežnom roku každú párny vikend počnúc piatkom od 15.00 do nedele do 18.00 je porušením zákona. Je nemysliteľné, aby rodič s rovnakými rodičovskými právami,

garantovanými Ústavou SR i medzinárodnými dohovormi nemohol byť so svojim dieťaťom ani jeden jediný školský deň (!), na tom nič nemení skutočnosť, že mal. S. G. navštevuje zatiaľ predškolské zariadenie. Sťažovateľovi bolo uprené právo plnohodnotne sa podieľať na výchove a predškolskom vzdelávaní svojho syna, nakoľko ho môže podľa súdneho rozhodnutia vídať len v dňoch pracovného pokoja. V tomto smere sťažovateľ jednoznačne poukazuje na diskrimináciu.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako aj Okresný súd vo Zvolene teda svojimi rozhodnutiami výrazne zasiahli do práva sťažovateľa na výkon jeho rodičovských práv, bez relevantného dôvodu zamietol stretávanie sa otca s dieťaťom v striedavej starostlivosti ktorá sa dôkazne a úspešne na prospech dieťaťa aplikovala posledné 2 roky (presne od 16. 12. 2010 do 14. 12. 2012). Právo styku rodiča s dieťaťom vychádza z Ústavy Slovenskej republiky, keď v zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy SR „starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Zásadne treba pri úprave styku vychádzať z toho, že rodič má právo na to, aby s dieťaťom strávil polovicu jeho voľného času. Tým sa myslí nielen tzv. bežný voľný čas počas pracovných dní školského roka, ale všetok voľný čas dieťaťa, vrátane víkendov, sviatkov a prázdnin. Pri úprave, a to aj pri predbežnej úprave, by mala byť zachovaná proporionalita rozloženia pri rešpektovaní rovnakých práv každého z rodičov. Úprava stretávania pod tento rozsah v prípade, ak rodič má záujem o stretávania v normálnom rozsahu polovice voľného času dieťaťa, by bolo obmedzením stretávania a súd by musel v rozhodnutí odôvodniť, aký záujem dieťaťa ho viedol k obmedzujúcemu rozhodnutiu.

Krajský súd teda tým, že sťažovateľovi upravil styk s dieťaťom v trvaní 9,6 % jeho času a matke v trvaní 91,4 % rozhodol proti záujmu dieťaťa a zároveň pripustil nerovnaké zaobchádzanie s účastníkmi konania, ktoré je v rozpore s čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, pričom dôvod na takéto rozhodnutie nebol. Takto upravený styk jednoznačne zvýhodňuje matku a porušuje ústavné práva sťažovateľa. Je úlohou všeobecných súdov poskytnúť ochranu účastníkom konania v takom rozsahu, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb (§ 1 O. s. p.). Vychádzajúc z § 1 O. s. p. však Krajský súd v Banskej Bystrici ani Okresný súd vo Zvolene výchovne (oznámením aby matka dodržiavala uznesenie súdu) na matku od r. 2009 (ani na návrh otca na výkon

rozhodnutia zo dňa 14. 02. 2011) nepôsobili a to napriek skutočnosti že mali včas dostatok dôkazov o bránení matky v styku otca s dieťaťom a nerešpektovania akejkoľvek dohody vo veci prevzatia v súvislosti s marením výkonu úradného rozhodnutia. Vid' hore uvedené zoznamy styku otca s dieťaťom.

V zmysle verbálnych, písomných a mediačných dohôd (celý rok 2010) je to celkovo 15 neprevzatí dieťaťa a v rámci marenia výkonu úradného rozhodnutia celkovo 6 neprevzatí dieťaťa, kde opäť každé jedno neprevzatie (okrem neopísateľného stresu pre otca) znamená 450 km strávených dopravou na diaľnici za svojim jedným dieťaťom. Krajský súd v Banskej Bystrici a Okresný súd vo Zvolene mal od r. 2010 písomnú vedomosť a všetky dôkazy o skutočnosti že matka nerešpektuje žiadne dohody ani samotné uznesenie súdu, napriek tomu matku v r. 2010, ani v r. 2011 písomne NEVYZVAL, aby sa podrobila uzneseniu súdu a to napriek skutočnosti, že otec dieťaťa v tejto súvislosti dňa 14. 02. 2011 písomne žiadal o – výkon rozhodnutia.

Iba počas platných uznesení súdu (mimo mediačnej, verbálnej a písomnej dohody) matka porušila uznesenie súdu nasledovnom rozsahu:

- Neodovzdanie dieťaťa (trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia) celkovo 6 x

- Odovzdanie – prevzatie dieťaťa INOU osobou ako je matka 28 x

- Odovzdanie – prevzatie dieťaťa maloletou psychicky chorou P. 16 x

Odhladnuc od všetkého, navyše v prípade môjho návrhu na výkon rozhodnutia zo dňa 14. 02. 2011 nebolo (ani po 2,5 r bránenia v styku a týrania dieťaťa), počas 12 mesiacov vytýčené ani len pojednávanie – šokujúce!! (navyše preverovaním bolo zistené, že pracovníci Okresného súdu vo Zvolene konali v identickom prípade pod č. k. 30 Em/1/2011 do 6 kalendárnych dní, po obdržaní „návrhu otca dieťaťa na výkon rozhodnutia“. Otec tohto dieťaťa podal návrh na výkon rozhodnutia dňa 02. 06. 2011 a OS vo Zvolene poslal matke výzvu na plnenie uznesenia presne dňa 08. 06. 2011. Následne už vyšetrovatelka vo Zvolene riadne stíhala matku dieťaťa za marenie výkonu úradného rozhodnutia – teda šokujúci rozdiel v úradnom postupe!!) Ministerstvo spravodlivosti SR a rovnako Predsedníčku OS vo Zvolene JUDr. A. S., som písomne žiadal aby sa vyjadrila k prietahom v konaní, najmä k spisu 25 Em/1/2011. Písomne sa vyjadrila k spisom 5 P/530/2009 a 5 P/323/2010, že nezistila vznik prietahov a k spisu 25 Em/1/2011

sa ani jedinou vetou – nevyjadrila. Na môj telefonát zo dňa 21. 10. 2012 o 10.21 hod, sa vyjadrila že jej volali z MS SR, kde jej oznámili že sa nemá vyjadrovať k spisu 25 Em/1/2011. V predmetnom prešetrení sťažnosti predsedníčkou OS vo Zvolene rovnako absentuje poučenie.

Krajský súd aj Okresný súd svojím rozhodnutím zasiahli do práv sťažovateľa a sťažovateľ je oproti matke mal. S. G. diskriminovaný, aj keď dôvody na to neboli a nie sú.

Prvostupňový súd, a následne i odvolací súd vôbec nezohľadnili skutočnosť, explicitne vyplývajúcu zo znaleckého posudku, že citový vzťah dieťaťa k otcovi je rovnako pozitívny ako k matke, a tak niet najmenšieho dôvodu, aby dieťa s otcom netrávilo taký istý čas svojho života ako s matkou. Nie len dieťa má právo, ale zároveň aj otec má nespochybniteľné právo tráviť s dieťaťom rovnaký čas ako matka. Záujem dieťaťa v tomto smere súdy ignorovali a nie je vôbec zrejmé, ako sa súdy vysporiadali s touto otázkou; resp. mali za preukázané, že zamietnutie predbežného opatrenia je v záujme mal. S. G. Akékoľvek umelé oddaľovanie časovo alikvotného striedania sa rodičov na výchove syna v tejto konkrétnej situácii pedagogicky diskriminuje otca a navyše ohrozuje optimálne vytváranie si obrazu otca vo vnútornom prežívaní syna. Nariadenie striedavej osobnej starostlivosti s okamžitou platnosťou by bolo jediným riešením, kedy nebude naďalej ohrozovaný a zámerne spomaľovaný proces rovnocennej výchovnej participácie oboch rodičov na duševnom a sociálnom vývine mal. dieťaťa. Možnosť striedavej osobnej starostlivosti umožňuje deťom, aby zažili rôznosť prostredí a vzťahov, čerpali z nich výhody a sociálne sa pri tom rozvíjali v prirodzených podmienkach. Navyše, rodič ktorý trvá len na svojej osobnej starostlivosti o dieťa, nikdy nemôže vedieť, kedy bude vážne chorý, kedy bude mať závažný úraz a samozrejme ani kedy zomrie. Je v záujme dieťaťa, aby v takomto prípade zastával rodičovské povinnosti druhý rodič, ktorý ale musí mať s dieťaťom obojstranný plnohodnotný vzťah. Štát aj prostredníctvom súdnej moci musí pri rozhodovaní na takéto riziká prihliadať a v záujme dieťaťa musí pre dieťa vytvoriť taký model starostlivosti, ktorý eliminuje aj tieto riziká.

Podľa Občianskeho súdneho poriadku aj bez návrhu môže konať vo veci starostlivosti o maloletých, a preto v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa Okresný súd vo Zvolene sám mal potvrdiť svoje vlastné predbežné opatrenie sťažovateľa s jeho mal, synom, a reflektovať tak na akútnu potrebu dieťaťa. Okresný súd vo Zvolene tak nielenže

nekonal, ale príslušný návrh otca zamietol a Krajský súd v Banskej Bystrici jeho rozhodnutie potvrdil. K tomuto uvádzame, že hoci možnosť nariadenia striedavej osobnej starostlivosti predbežným opatrením v slovenskom právnom poriadku existuje, práve na takéto situácie reagoval aj zákonodarca, ktorý od 1. 1. 2012 zaviedol predbežné opatrenie o striedavej osobnej starostlivosti *expressis verbis* do Občianskeho súdneho poriadku.

Nariadenie predbežného opatrenia do meritórneho rozhodnutia vo veci samej by malo smerovať k najširšiemu kontaktu oboch rodičov s dieťaťom (Nález Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 618/05), bez akéhokoľvek zvýhodnenia/diskriminácie jedného z rodičov, ktorému zodpovedá právo dieťaťa na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi (§ 24, ods. 4 ZR). Rovnoprávny a rovnocenný styk je jednoznačne potrebné posudzovať v množstve času, ktorý je rozhodnutím všeobecného súdu účastníkovi konania zabezpečený. V prípade úpravy styku v rovnakom rozsahu času medzi oboch rodičov je do meritórneho rozhodnutia plnohodnotne zabezpečená zásada proporcionality, ktorá je kľúčovým konceptom aplikácie základných práv. Do meritórneho rozhodnutia vo veci samej tak žiaden z účastníkov konania nie je zvýhodnený. Znaky prejudiciality meritórneho rozhodnutia ohľadom zverenia dieťaťa do starostlivosti jednému z rodičov, alebo do striedavej osobnej starostlivosti nie sú na mieste, keďže pre dieťa sa zabezpečí rovnaký kontakt s oboma rodičmi bez akéhokoľvek rizika odlúčenia a pre rozhodnutie súdu nie je nariadené predbežné opatrenie záväzné.

Naopak nerovnomerná úprava styku, ktorá nezodpovedá požiadavkám rovnoprávneho a rovnocenného styku vytvára riziko odcudzenia dieťaťa, poskytuje postupne pre jedného rodiča určitú výhodu pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti. Keďže takéto rozhodnutie súdu musí byť riadne preukázané a odôvodnené, tak práve v tomto prípade je možné hovoriť o prejudikovaní meritórneho rozhodnutia. Prejudicialita nepriamo vychádza z dôkazného stavu v čase nariadenia predbežného opatrenia. Dôkazy, o ktoré sa opiera predbežné opatrenie, t. j. dôkazy, ktoré požiadavku na rovnoprávny a rovnocenný styk s oboma rodičmi kvôli záujmu dieťaťa potláčajú sú spravidla aj dôkazmi pre meritórne rozhodnutie.

V uvedenom náleze Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 618/05 Ústavný súd vo veciach starostlivosti súdu o maloletých poukazuje na nutnosť použitia takej interpretácie účelu predbežného opatrenia v súlade s čl. 32, ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (čl. 41, ods. 4 Ústavy SR) a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorých výsledkom rozhodne nemôže byť minimálna miera ochrany základných práv ako určitého štandardu. Čo znamená, že predbežné opatrenie upravujúce styk rodiča s dieťaťom musí byť použité s ohľadom na charakter a význam ním chráneného záujmu, ktorým je umožniť aj rodičovi, ktorý s dieťaťom trvale nežije, pravidelný a čo najširší kontakt (!), pretože je to práve množstvo času, v ktorom je možné realizovať i neverbálne výchovné pôsobenie rodiča, tzv. výchova prítomnosťou či príkladom, ktorá je, ako je všeobecne známe, tou najúčinnnejšou výchovnou metódou. Je nutné mať na zreteli, že akákoľvek deformácia vzťahu rodič – dieťa je v dôsledku odcudzenia v neskoršej dobe len ťažko napravitelná, ak vôbec.

K tomu, aby nedošlo k zásahu do výkonu rodičovských práv a práva na spravodlivý proces zaručených Ústavou SR a Dohovorom o ochrane základných ľudských práv a slobôd, musí byť rozhodnutie súdu založené na skutočnostiach majúcich oporu v skutkovom stave a dôkazoch, ktoré sú súčasťou súdneho spisu a musí byť riadne a presvedčivo odôvodnené.

Právo otca starať sa o maloletého syna je vo svojej kvalite i rozsahu rovnaké ako právo matky, a nie je preto dôvodu obmedzovať tieto práva, teda obmedzovať spôsobom, ktorý je porušením § 24 ods. 4 ZR.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálehom:

„1. Základné právo sťažovateľa na zákaz akejkoľvek diskriminácie vyplývajúce z čl. 12 ods. 1 a ods. 2 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu vo Zvolene č. k. 5 P/323/2010-408, 422 zo dňa 17. 07. 2012 – porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa na ochranu rodičovstva vyplývajúcu z čl. 41 ods. 1 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľa na starostlivosť o deti a ich výchovu vyplývajúce z čl. 41 ods. 4 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

4. Základné právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania pred súdom vyplývajúcu z čl. 47 ods. 3 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

5. Základné právo sťažovateľa na rešpektovanie súkromného a rodinného života vyplývajúce z čl. 8 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

6. Základné právo sťažovateľa na rodičovské práva a starostlivosť o dieťa, ktoré je rovnaké ako rodičovské práva druhého rodiča vyplývajúce z čl. 18 ods. 1 Dohovoru opravách dieťaťa uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

7. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu vyplývajúcu z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

8. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 – porušené bolo.

9. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoP/102/2012 zo dňa 29. 11. 2012 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Banskej Bystrici vracia na ďalšie konanie.

10. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 5.555,- eur (slovom päťtisícpäťstopäťdesiatpäť eur) na účet sťažovateľa.

11. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a práva podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť

skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľa namietajúceho porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne.

Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu.

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudku krajského súdu porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či rozsudok nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, je preto potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj napadnutý rozsudok okresného súdu, s odôvodnením ktorého, ako už bolo uvedené, sa krajský súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu, s ktorou sa stotožnil aj krajský súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku, okresný súd okrem iného poukázal na výsluch znalkyne PhDr. M. B.: „Z výsluchu znalkyne PhDr. M. B. na otázku právnej zástupkyňi otca, aby vysvetlila rozdiel medzi vzťahom a citovou väzbou uviedla, že vzťahová väzba zahŕňa citovú väzbu, keď vzťah môže byť na rôznej úrovni a zahŕňa rôzne emocionálne úrovne, city súvisia so vzťahom a je to podkategória. Na ďalšiu otázku uviedla, že pri vyšetrení boli použité diagnostické techniky ako aj pozorovanie a rozhovor, kedy dieťa niekoľkokrát preferovalo matku pri rozhovore, pri pozorovaní a pri diagnostických technikách. Jej sa ten vzťah javil ako intenzívnejší k matke. Na ďalšiu otázku, či vie usúdiť na základe čoho bol ten vzťah intenzívnejší a čo spôsobilo tento vzťah uviedla, že to len usudzuje, nebola pri výchovných postupoch a zaobchádzaní s dieťaťom. Na ďalší dotaz, či matka pomáhala dieťaťu pri kreslení, či dieťa matku o toto požiadalo uviedla, že to nemôže povedať s určitosťou, nepamätá si to. S určitosťou vie, že sa následne na to pýta dieťaťa, dieťa rozpráva a vysvetľuje. Dieťa odpovedalo spontánne. Ďalej právna zástupkyňa žiadala vysvetliť skutočnosť, že správanie u dieťaťa je oslabená spontánnosť emocionálneho prejavu, znalkyňa uviedla, že musí zopakovať, že vyšetrenie je z rozhovoru, pozorovania, konkrétne si pamätá, že pri týždennom stretnutí kedy dieťa nevidelo matku

bolo menej spontánne, z anamnézy vyplývalo, že dieťa vyhľadáva emocionálny kontakt alebo dotykový kontakt s blízkymi osobami. Na ďalšiu otázku, či podľa jej názoru mu matka dotykový kontakt prejavovala uviedla, že práve preto písala, že dieťa má aj skúsenosť s absenciou. Na ďalšiu otázku z čoho vychádzala, že významné vzťahové väzby s autoritami nie sú pre neho stabilné uviedla, že si myslela, že vo výchove sa strieda príliš veľa autorít a tie väzby nie sú stabilné. Pod striedaním príliš veľa autorít myslela to, že dieťa je v starostlivosti niekoľkých osôb a nie je to pre toto dieťa vhodné. Príčinu poruchy vidí v neprítomnosti matky, myslí si, že kontakt by mal byť s ňou intenzívnejší a matka by mala byť k dispozícii dieťaťu, keď si to vyžaduje, ktoré takúto potrebu vo svojom správaní vyjadruje. Myslí si, že keby vzťah v tomto veku bol dostatočne intenzívny, potom by nehralo až takú rolu, či tam otec bol viac alebo menej. Na ďalšiu otázku v prípade, ak by matka bola do 3 rokov intenzívnejšie s dieťaťom, či by nevznikla adaptačná porucha uviedla, že je to pravdepodobné. Na otázku, aká je pozícia otca v tomto prípade uviedla, že ak zlyháva tá väzba smerom k tej najvýznamnejšej osobnosti, môže tam nastúpiť niekto iný, kto prevezme tú rolu, nie je to optimálne. Pokiaľ tá matka je, je prvoradý vzťah s ňou, ktorý musí docieľiť a splniť si danú povinnosť k dieťaťu. Na ďalší dotaz, či by mohol povinnosť nahradiť otec uviedla, že teoreticky by mohol, ale bol by to pokus. Vzhľadom na to, že dieťa prejavilo pozitívny vzťah k matke, že ju potrebuje a chce ju je intenzívnejší kontakt s matkou. Otec ako tretia osoba vo vzťahu vstupuje postupne. Právny zástupkyňa uviedla, že v znaleckom posudku bolo konštatované, že adaptačnú poruchu zapríčinila matka, takže či si myslí, že matkou je spôsobilá zabezpečiť kontakt znalkyňa uviedla, že vzájomný vzťah matky s dieťaťom hodnotí ako prevažne pozitívny a písala to v odpovedi, že ak by bola matka schopná prispôsobiť svoje pracovné vyťaženie a povinnosti dieťaťu, nemyslí si, že nemá na to potenciál. Striedavú osobnú starostlivosť vidí problematickú z hľadiska veľkej vzdialenosti bydlísk rodičov, kedy dieťa mení nie len domácnosť, ale aj materskú školu a celé prostredie. Myslí si, že je to pre dieťa s adaptačnými ťažkosťami navyše náročné. Na dotaz aké znaky má adaptačná porucha maloletého uviedla, že písala, že tak ako je posun z materskej školy, ťažko vstupuje do kontaktov. Málo dokázal vstúpiť aj do kontaktu s ňou, vyžiadala si aj správu z materskej školy, kde tiež málo vstupuje do kontaktu s rovesníkmi, pričom dieťa na tejto úrovni by to malo dokázať. Koncentrácia je veľmi slabá, je ľahko rozrušiteľný, ťažšie usmeriteľný, prejavuje sa ako emocionálne

labilný, čo sa zhoduje so správou materskej školy. Menia sa u neho nálady a v prípade negatívnych emócií, tieto ťažko zvláda čo sa prejavilo sebapoškodzovaním, búchal si hlavu, snažil sa si ublížiť, keď bol preťažený. Na ďalší dotaz či si myslí, že posun k lepšiemu podľa jednotlivých správ z materskej školy by mohol byť zapríčinený kontaktom s otcom uviedla, že je to ťažko vyhodnotiť, ktorá správa je objektívna. Znova zopakovala, že možno to bude otec, ale je to risk alebo zisk, možno to bude, treba sledovať. Ak sa dokáže odpútať od matky, keďže dieťa má k matke pozitívny vzťah a možno tam stačí len častot' ich kontaktu a intenzita, to sú všetko úvahy a myslí si to takto. Na ďalší dotaz, či si myslí, že dieťa potrebuje upevniť vzťah s otcom tak, že by bol víkendovým otcom uviedla, že dieťa bude si ho upevniť, ak bude v poriadku a bude mať znútornený istý vzťah s matkou. Bude schopný vytvárať aj ostatné vzťahy. Na ďalší dotaz, keby bola striedavá osobná starostlivosť, či by mal pozitívny vzťah k otcovi uviedla, že pozitívny vzťah k otcovi má, ale intenzívnejší sa javí s matkou. Na ďalší dotaz, že striedavá osobná starostlivosť by bola v záujme dieťaťa nanajvyš v dočasnom období, aký čas mala na mysli uviedla, že je to individuálne, musí sa to odsledovať. Ak by matka nebola ochotná sa prispôbiť potrebám dieťaťa išlo by o tom, aby si vytvorilo novú väzbu na osobu tak sa to musí objektívne sledovať. Na ďalší dotaz, či by videla riešenie v tom, že striedavá osobná starostlivosť by bola do tej doby, kým by si matka nezabezpečila zmenu práce uviedla, že nevie, preto toto dieťa by bolo najlepšie, keby to bolo hneď. Nemyslí si, že by si zvyklo. Pre neho je riešenie byť s niekým. Aj to by sa dalo, pre dieťa to nie je optimálne. Musí rátať, že sa vyskytnú ťažkosti. Je to riešenie, optimálne je, keby matka začala hneď fungovať. Na ďalší dotaz keď nebude ochotná a schopná, či potom je lepšie hľadať inú vzťahovú osobu. Zároveň upozornila, že matka neumrela, chýbala by mu, má k nej vzťah. Keby by to bolo tak, že matka je psychicky chorá, tak áno. Keď je vzťah vybudovaný, je potrebné, aby nastal progres. Ak by to bolo tak, že teda ide si budovať vzťah s otcom a otec bude zastupovať rolu matky, tak áno, či to zafunguje, či je schopné v tom fungovať, to povedať nevie. Na dotaz právnej zástupkyne matky, že dieťa pociťuje absenciu matky, môže byť spôsobené tým, že bola striedavá osobná starostlivosť od roku 2010 a dieťa bolo u matky a u otca po týždni uviedla, že v každom prípade potrebuje jej stabilnú väzbu. Matku intenzívne potrebuje, nedá sa vylúčiť, že je dieťa emocionálne labilné. Na ďalší dotaz, že v posudku uviedla absenciu dotykových kontaktov v prípade striedavej osobnej

starostlivosti uviedla, keby otec mal nahradiť pozíciu matky ako pozíciu rodiča, či si myslí, že to bol krátky čas od roku 2010, aby to otec dieťaťu vynahradil. Znalkyňa uviedla, že možno, že nebola na to šanca, nikde nebol dostatočne dlho, aby sa nasýtil. Keby bol len tam a dlhšiu dobu, možno by to otec vedel zastúpiť. Dieťa je objektívne menej spontánne, skôr zamerané na seba, uniká do fantázie, málo vstupuje do kontaktu s deťmi a učiteľkami. Je tam ten deficit. Ale aj vzťah otca bol krátkodobý ako aj s matkou. Striedavá osobná starostlivosť nebola šťastným riešením, nebolo to optimálne u neho, bol malý na to, nebol na to pripravený.

Na ďalšiu otázku v prípade, že by bolo dieťa zverené matke a otec by mal kontakt s dieťaťom v 2-týždňových intervaloch, či si myslí, že by sa vzťah k dieťaťu stabilizoval a prichádzala by do úvahy striedavá osobná starostlivosť uviedla, že ak bude fungovať ako ostatné deti a bude normálne sa zdravo vyvíjať nie je dôvod, prečo by to nezvládol. Teraz nie je na to pripravený.“

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu okrem iného vyplýva:

„Na základe podaného odvolania krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 10. s. p.), odvolanie prejednal v rozsahu určenom ustanovením § 212 ods. 2 písm. a) O. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 1, 2 O. s. p. a rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. v spojení s doplnčím rozsudkom ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia; prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, v ktorom okresný súd stručne, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, na základe akých skutočností vychádzal a akými úvahami sa pri vyhodnotení skutkového stavu riadil a teda splňa podmienky ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. Na dôvody v ňom uvedené odvolací súd v podrobnostiach odkazuje a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia, aj vzhľadom na podané odvolanie otca maloletého dodáva nasledovné.

Z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, naopak, súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj náležite vyhodnotil. Odvolací súd tak poukazuje na námietku otca maloletého, že odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu nie je v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, konkrétne ust. § 157 O. s. p., Naopak, okresný súd sa s každou jednou námietkou otca maloletého, na ktorú poukazoval počas konania a následne i v samotnom odvolaní vysporiadal. Prvostupňový súd je vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné a jeho argumenty podporujú príslušný záver o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matke. Rozhodnutie prvostupňového súdu je presvedčivé, premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís prvostupňový súd dospel, sú pre právnickú, ale i laickú verejnosť prijateľné, racionálne a aj spravodlivé. Obsah predmetného odvolania je takmer zhodný s námietkami otca maloletého počas konania, ako i písomnými a ústnymi podaniami pred prvostupňovým súdom, a preto odôvodnenie rozhodnutia vo vzťahu k týmto námietkam je úplné aj pokiaľ ide o samotné odvolanie. Otec maloletého v odvolaní neuvádza žiadne nové relevantné skutočnosti a nepredkladá ďalšie dôkazy, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené prvostupňovým súdom.

Okresný súd jednoznačne poukázal na závery znaleckým posudkov, ako aj výpovede znalkyne, že striedavá osobná starostlivosť oboch rodičov nie je pre maloletého v súčasne dobe vhodná. Pokiaľ ide o striedavú osobnú starostlivosť oboch rodičov, bola síce naplnená jej hmotnoprávna podmienka, že obaja rodičia sú spôsobilí dieťa vychovávať, avšak striedavá osobná starostlivosť by nebola v záujme dieťaťa. Uvedená skutočnosť je závažným dôvodom, pre ktorý k striedavej osobnej starostlivosti nedošlo. V tomto prípade okresný súd prihliadal na záujem dieťaťa a to najmä na jeho citové väzby, jeho vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia. Vzhľadom na postoj oboch rodičov v priebehu konania ako aj v rámci realizácie striedavej osobnej starostlivosti, ktorá bola nariadená predbežným opatrením, je zrejmé, že týmto spôsobom by neboli lepšie zaistené potreby dieťaťa. Striedavá osobná starostlivosť nespĺňa svoj účel, ak rodičia trvale vytvárajú vzájomné nepriateľské prostredie. Pri takýchto rodičoch nie je predpoklad, že budú

spolupracovať aspoň v nevyhnutnej miere na zaistení potrieb dieťaťa. Práve naopak, dieťa sa stáva trvalým rukojemníkom ich vzájomnej nenávisti. Preto v takýchto prípadoch naplnenie pozitívneho záväzku štátu vyžaduje, aby súd najprv zistil motív každého z rodičov a pokúsil sa o nápravu vzťahov. V súčasnej dobe k náprave vzťahov medzi rodičmi z tohto hľadiska nedošlo a ani nariadená striedavá osobná starostlivosť oboch rodičov predbežným opatrením k tejto náprave nevedla. Naopak, i samotná znalkyňa poukázala na to, že striedavú osobnú starostlivosť vidí problematickú aj z hľadiska veľkej vzdialenosti bydlísk rodičov, kedy dieťa mení nielen domácnosť, ale aj materskú školu ale aj celé prostredie.

Odvolací súd poukazuje i na skutočnosť, že podľa záverov znaleckého posudku maloletý trpí adaptačnou poruchou, na ktorú okolnosť poukazoval i otec maloletého v odvolaní, avšak práve táto okolnosť je tiež jednou z tých, pre ktoré nie je vhodná striedavá osobná starostlivosť. Ide o dieťa, ktoré vyžaduje stabilitu výchovného prostredia. Prvoradým predpokladom pre ustanovenie striedavej osobnej starostlivosti je, že dieťa nebude vytrhávané opakovane z prostredia školy, alebo predškolského zariadenia a cyklicky umiestňované do iného prostredia. Ani z tohto pohľadu preto nariadenie striedavej osobnej starostlivosti nie je vhodné, pretože rodičia maloletého nežijú aspoň približne v mieste, ktoré umožňuje dieťaťu dennú dochádzku do zariadenia, ktoré už navštevuje. Podobne by sa malo dieťaťu zachovať aj jeho sociálne prostredie, priatelia, susedia, záujmové aktivity a pod. V danej veci odvolací súd poukazuje i na nízky vek maloletého, pretože pri striedavej osobnej starostlivosti je nevyhnutné posúdiť jeho vhodnosť s ohľadom na vek i rozumovú vyspelosť dieťaťa.

Rozhodne by mal súd k tejto otázke vypočúť aj maloleté dieťa, avšak len v prípade, ak je schopné s ohľadom na svoj vek formulovať svoje názory. Uvedené odvolací súd poznamenáva k námietke otca maloletého uvedenej v odvolaní, že v tejto veci mal byť maloletý S. vypočutý. Z obsahu spisu je však zrejmé, že v danej veci bolo vykonané znalecké a následne i kontrolné znalecké dokazovanie, v rámci ktorého bol pohovor s maloletým vykonaný, a to i s prihliadnutím na jeho vek a s odborným prístupom zo strany znalkyň.

Odvolací súd zdôrazňuje, že tak, ako to konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd, je nevyhnutné, aby matka maloletého, ktorá má v súčasnej dobe vzhľadom

na vykonané dokazovanie pred okresným súdom vytvorené vhodnejšie predpoklady a podmienky pre výchovu maloletého vo svojej osobnej starostlivosti, prehodnotila svoje pracovné záležitosti tak aby sa v dostatočnej miere mohla venovať maloletému, na ktorú okolnosť poukázala i znalkyňa. Nevyhnutnosť dostatočnej osobnej starostlivosti matky maloletého však nevyplýva len z ustálenia pravidelného pracovného času matky tak, ako na to poukazuje otec maloletého v odvolaní, ale táto je daná najmä snahou matky intenzívne zabezpečovať osobnú starostlivosť o dieťa v čase jej pracovného voľna. Je vylúčené, aby matka dieťaťa len z dôvodu, že nemá pravidelnú pracovnú dobu nemala vytvorené podmienky pre osobnú starostlivosť o dieťa. Zo správy od zamestnávateľa matky, ktorá bola predložená ešte prvostupňovému súdu bolo preukázané, že matka maloletého pracuje ako servírka na školiacom a rekreačnom stredisku Donovaly, kde väčšinou dva dni pracuje a dva dni má voľno, ale mení sa to podľa prevádzkových podmienok strediska. Ak matka maloletého pracuje do 15:00 h, vtedy odchádza domov a na stredisku prespáva iba v čase, keď jej pracovná zmena končí o 22.00 h a začína ráno 06.30 h, Z uvedeného vyplýva, že v čase pracovného voľna matky maloletého, je táto povinná venovať osobnú starostlivosť maloletému a podriaďiť nielen svoje povinnosti, ale i záujmy potrebám maloletého dieťaťa v intenzívnom dennom kontakte zameranom na emocionálnu podporu a rozvoj potenciálu maloletého dieťaťa, nakoľko v opačnom prípade by bolo možné zváženie zmeny výchovného prostredia maloletého dieťaťa.

K námietke otca maloletého, že dieťa má vytvorený pozitívny vzťah, ako aj citovú väzbu k otcovi a zverenie dieťaťa do jeho výlučnej osobnej starostlivosti by bolo v záujme dieťaťa odvolací súd uvádza, že práve vzhľadom na dobrý citový vzťah medzi otcom a maloletým bol následne upravený jeho styk s dieťaťom, ktorého účelom je rešpektovanie práva dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany oboch rodičov, tak aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi rodičmi maloletého v minulosti došlo k uzavretiu dohody o úprave styku, a preto aj v prípade, že maloleté dieťa bolo zverené do osobnej starostlivosti matky je nevyhnutné, aby sa na jeho výchove naďalej podieľal i jeho otec, ktorý o starostlivosť oň prejavuje záujem a je na syna citovo naviazaný. Ak teda otec maloletého poukazuje na to, že na poslednom pojednávaní pred okresným súdom bol predpoklad rodičov uzavrieť dohodu týkajúcu sa rozsahu styku otca s maloletým,

ktorá okolnosť však zo zápisnice z pojednávania nevyplýva, nie je vylúčená možnosť dohody i do budúca, najmä ak v minulosti k uvedenej dohode medzi rodičmi došlo (viď dohoda zo dňa 02. 10. 2009). Aj okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že pokiaľ by sa rodičia mimosúdne dohodli na širšej úprave styku otca s dieťaťom, nič tomu nebráni pokiaľ do budúca bude dieťa uvedený styk s otcom dobre znášať a nebude mať problémy, ako v minulosti.

Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že okresný súd náležite zistil skutkový stav a na základe neho rozhodol vecne správne v súlade s platnou správnou úpravou, ak zveril maloletého S. do osobnej starostlivosti matke a zároveň v dostatočnom rozsahu upravil styk otca s maloletým tak, že striktná a vykonateľná úprava stretávania eliminuje ďalšie potencionálne dohodovanie medzi rodičmi, ktoré by zbytočne zaťažovalo dieťa. Poskytuje minimálny právny rámec pre zachovanie kontaktu medzi rodičom, ktorému nie je dieťa zverené a dieťaťom. Najideálnejším riešením otázky styku rodiča s dieťaťom je jej úprava dohodou rodičov. Pokiaľ sa ale rodičia nie sú schopní na stretávaní dohodnúť, rozhodne autoritatívne súd s tým, že presne vymedzí čas a miesto odovzdania a prevzatia dieťaťa oprávneným rodičom a povinnosť druhého rodiča dieťa na stretávanie riadne pripraviť.“

Ako už bolo uvedené, skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd (ako aj pred ním okresný súd) sa dostatočne vyrovnali so základnými námietkami sťažovateľa, teda s námietkou vo vzťahu k úprave styku s maloletým. Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k názoru,

že by napadnutý rozsudok krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny ani vo vzťahu k jednej, ani vo vzťahu k druhej námietke. Bolo nepochybne v právomoci krajského súdu vyložiť príslušné zákonné ustanovenia spôsobom, akým sa to v tejto veci stalo. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu niektorého zo sťažovateľom označených práv. Krajský súd sa postupne a presvedčivo vyrovnal s návrhom sťažovateľa vo všetkých jeho bodoch, ako aj so všetkými jeho námietkami, ktoré sú z veľkej časti totožné s tými, ktoré uplatnil aj na ústavnom súde; toto posúdenie je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle či arbitrárnosti.

V závere treba opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému krajský súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či rozhodnutie o odvolaní spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Ústavný súd pripomína, že spravodlivosť je nutné posudzovať z hľadiska konania ako celku, pričom v danom prípade treba postupovať v súlade s praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý napr. v rozhodnutí E. p. v. Italy zo 16. novembra 1999 (s odkazom aj na rozhodnutie vo veci Olsson v. Sweden z 27. novembra 1992 a Johansen v. Norway z 23. septembra 1994) vyslovil, že medzi záujmami dieťaťa a rodičov musí byť zachovaná

rovnováha, pričom pri hľadaní tejto rovnováhy musí byť osobitný význam venovaný najvyšším záujmom dieťaťa, ktoré môžu prevažovať nad záujmami rodiča.

Je v prvom rade v záujme maloletého, aby sa vzťahy rodičov stabilizovali tak, aby boli schopní dohody o širšom rozsahu styku sťažovateľa s maloletým, prípadne aj dohody o striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov. Tiež je v záujme maloletého dieťaťa, aby bolo zverené do osobnej starostlivosti matky, a to napriek tomu, že adaptačná porucha, ktorou maloletý trpí, je podľa znaleckých posudkov zapríčinená sčasti aj správaním matky, keďže odstránenie adaptačnej poruchy je možné podľa vyjadrenia znalcov okrem iného intenzívnejším stykom maloletého s matkou.

V tom treba vidieť „výchovný“ vplyv napadnutého rozhodnutia krajského súdu na účastníkov konania a osobitne na matku, ktorého naplnenie je nepochybne v záujme maloletého.

Na psychiku dieťaťa veľmi pôsobí nekomunikatívnosť rodičov. Ide o výrazne nežiaduci jav pre osobnostný vývoj aj duševné zdravie maloletého dieťaťa. Preto treba v záujme dieťaťa tento negatívny stav zmeniť. Pokiaľ zlyhanie v podobe nedostatku vzájomnej kvalifikovanej komunikácie nie sú rodičia schopní napraviť sami, je potrebný v záujme dieťaťa autoritatívny zásah štátnej moci (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2661/10 z 2. novembra 2010).

Aby bolo určité riešenie vo všetkých aspektoch v záujme dieťaťa, je požadovaný stav takmer ideálny. To je však iluzórne. Úlohou rodičov by však malo byť, aby sa svojím správaním k takémuto stavu približovali, teda, aby rodičia opustili svoje egoistické, mnohokrát dokonca „nízke záujmy“ (napr. v podobe trýznenia druhého rodiča prostredníctvom dieťaťa). Každý rodič by si mal byť vedomý toho, že prioritou záujmu dieťaťa platí okrem iného preto, že dôsledky ignorovania záujmu dieťaťa sa v jeho sfére (v jeho živote, či už v súčasnosti alebo v budúcnosti) prejavujú intenzívnejšie negatívne, ako v živote rodiča ako človeka dospelého; dieťa totiž nie je „hotová“ silná osobnosť a nie je schopné sa s uvedenou situáciou vysporiadať, takže často si nesie psychické traumy

po celý život (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 266/10 z 18. augusta 2010).

Ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu vyjadrené v napadnutom rozsudku zodpovedajú príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a možno vysloviť, že sledujú predovšetkým záujem maloletého, preto ich nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené, ani za arbitrárne. Je právom všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery v posudzovanej veci treba považovať za legitímne. Nemožno preto súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, že krajský súd neposkytol primeranú ochranu jeho základným právam a slobodám.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd považuje závery vyjadrené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné, a preto sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V závere ústavný súd pripomína, že podľa § 26 zákona o rodine ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností. Napokon zo samotného odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že „v čase pracovného voľná matky maloletého, je táto povinná venovať osobnú starostlivosť maloletému a podriaďiť nielen svoje povinnosti, ale i záujmy potrebám maloletého dieťaťa v intenzívnom dennom kontakte zameranom na emocionálnu podporu a rozvoj potenciálu maloletého dieťaťa, nakoľko v opačnom prípade by bolo možné zváženie zmeny výchovného prostredia maloletého dieťaťa.“. To znamená, že sťažovateľ môže pri zmene pomerov, resp. pri nezáujme matky podriaďiť svoj život záujmom maloletého, opätovne požiadať súd

o zverenie maloletého do svojej starostlivosti, resp. do striedavej starostlivosti, a teda môže ďalej uplatňovať svoje rodičovské práva.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím na základe zákona.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojov a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Zákonná úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi preferujúca dohodu rodičov a až následné uplatňovanie rozhodovacej právomoci súdu o tejto otázke zodpovedá ústavnej ochrane rodičovstva a požiadavke na osobitnú ochranu detí a mladistvých garantovaným v čl. 41 ods. 1 ústavy.

Relatívna voľnosť pri formulovaní ustanovení o úprave styku rodičov s ich maloletými deťmi poskytuje dostatočný priestor rodičom, aby sa na styku so svojimi maloletými deťmi mohli dohodnúť podľa ich špecifických podmienok a záujmu.

Právna úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie preto podľa názoru ústavného súdu k obmedzeniu práv rodičov, ale práve naopak, práve prostredníctvom tejto úpravy sa prispieva k ich garancii, a preto nemôže byť v nesúlade s čl. 41 ods. 4 ústavy (PL. ÚS 26/05).

Ústavný súd opätovne pripomína, že príslušné ustanovenia zákona o rodine upravujúce výkon rodičovských práv a povinností nemožno vnímať izolovane, ale v kontexte celej právnej úpravy styku rodičov s ich maloletými deťmi umožňujúcej pri zmene pomerov zmeniť či už dohodu, alebo rozhodnutie súdu o výkone rodičovských práv a povinností.

Rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Iná situácia vzniká v prípade rodičovstva detí, ktoré sa narodia mimo manželstva a medzi rodičmi nedôjde k dohode o výchove dieťaťa. Zákon o rodine úpravu výkonu rodičovských práv a povinností rieši aj v týchto prípadoch, čo nielen umožňuje čl. 51 ods. 1 ústavy, ale to aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 35, § 36, § 25 ods. 1 a § 24 ods. 2 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv a povinností, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

V rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva sa dosiaľ neustálila jednotná a všeobecná definícia pojmu rodinný život, ktorý je obsahovou súčasťou čl. 8 ods. 1 dohovoru. Jedným z prvoradých cieľov rodinného života je však výchova detí, ktorá patrí do výkonu rodičovských práv. Do tohto výkonu je treba zaradiť aj problematiku zverenia dieťaťa do výchovy jedného z rodičov a úpravy výkonu styku s ním.

Keďže namietaným porušením základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práva na rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 dohovoru sťažovateľ sleduje ten istý účel,

ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že nie je nevyhnutné osobitne sa zaoberať touto časťou sťažnosti (čl. 8 dohovoru), pretože závery prijaté v časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver vo vzťahu k ďalšiemu označenému právu, ktoré už preto nie je potrebné podrobnejšie zdôvodňovať.

Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že k porušeniu označených základných práv a slobôd by mohlo dôjsť len v príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nebolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených základných práv a slobôd, a z tohto dôvodu sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia alebo v zodpovedajúcich prípadoch zákonní zástupcovia majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi, ale súčasťou pozitívneho záväzku nie je povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorý občan žiada od štátu (II. ÚS 8/96, I. ÚS 4/02, IV. ÚS 291/07).

Podstatou sťažovateľovho problému vo vzťahu k označeným právam Dohovoru o právach dieťaťa bolo jeho tvrdenie, že krajský súd namietaným rozsudkom v podstate

nerespektoval a nebral ohľad na výkon jeho rodičovských práv. Ústavný súd sa však nestotožnil s daným názorom sťažovateľa s poukazom na zistenie, že uvedeným rozhodnutím krajského súdu nedošlo k porušeniu zásad spravodlivého procesu, a tým logicky ani k porušeniu týchto práv.

Zároveň je potrebné poukázať na to, že Dohovor o právach dieťaťa chráni základné práva a slobody zaručené maloletým deťom, pričom sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom nevystupuje ako zástupca svojho syna.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Ústavný súd konštatuje, že čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy neobsahuje garanciu základných práv alebo slobôd, pretože je súčasťou všeobecných ustanovení zakotvených v prvom oddiele druhej hlavy ústavy pojednávajúcej o základných právach a slobodách. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že článok, ktorý nezakotvuje žiadne základné právo alebo slobodu, nemožno podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietat samostatne. Ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo

slobody zakotveného v druhej hlave ústavy, prípadne práva zaručeného medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Iné ustanovenie uvedených právnych aktov síce možno namietat', ale vždy len v spojení s namietaným porušením základného práva alebo slobody (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj opakovane prezentovaný právny názor, že ústavné direktívy obsiahnuté v čl. 12 ústavy nemôžu byť zásadne priamo samostatne aplikovateľné v rámci individuálnej ochrany základných práv a slobôd. Zásady vyjadrené v uvedenom článku ústavy majú univerzálny charakter, preto ich aplikácia neprichádza do úvahy bez konkrétneho vyjadrenia dopadu diskriminujúceho postupu orgánu verejnej moci na základné právo alebo slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (obdobne napr. I. ÚS 34/96, I. ÚS 8/97). Preto, pokiaľ ústavný súd nevysloví zároveň porušenie niektorého základného práva alebo slobody, nemôže vysloviť porušenie ani čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy.

Z uvedeného dôvodu bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2013